

középhelyet foglal el a *V. permixta* s a *V. merkensteinensis* WIESB. között, előbbtől a részben bőven pillás melléklevélrojtok, utóbbtól sötétzöld, sokkal kevésbé légyszórú s általában inkább kihagyezett levelei s nagyobb, hosszabb, elől kevésbé lekerekített, halványabb ibolyaszínű szirmok különböztetik.

Ez alkalommal megemlítem, hogy már FREYN (Flora von Südistr. 285. o.) a *Viola sepincola*-t JORD. KERN. exs. mint var. *β. brevifolia*-t a *V. austriaca* A. et J. KERN-nél említi (l. M. bot. lap. 1902 225. és k. old.). Mivel azonban a *V. sepincola* JORD. névnek prioritás van, a főfaj megjelölésére ezt a nevet kell használni, s ennek a *V. austriaca*-t alárendelni.

A *V. oenipontana*-nak szórós termőjű példáit találta PÖLL úr eredeti termőhelyén, így ezen alaknak a *V. hirta* × *odorata* (s nem a *sciaephila* × *hirta*) kombinációhoz való tartozandósága még inkább valószínűvé lesz.

Egy ritka májmoh előfordulása hazánkban. Über das Vorkommen eines seltenen Lebermooses in Ungarn.

Írta : Lengyel Béla (Budapest).
Von :

1903 március hó 25-én részt vettem a Dr. SIMONKAI Lajos vezetése alatt rendezett növényteni kiránduláson és ez alkalommal a komárommegyei *bánhidai Turul heggyen* SIMONKAI tanár úr egy esinos májmohot talált, mely első megtekintésre *Grimaldia barbifrons*-nak látszott, azonban pontosabb vizsgálatok és különösen Dr. SIMONKAI tanár úr beható tanulmányozása után kiderült, hogy a talált moh, bár telepszerű lombja után a *Grimaldia*-tól nem különböztethető meg, a többi szerv alakja szerint a *Hyphenantron fragrans* (BALB.) és mint ilyen *hazánk florájára egészen új adat*. Legalább a hazai májmohokkal foglalkozó botanikusok munkáiban, sem LIMPRICHT-nél, sem SIMONKAI-nál, sem BORBÁS-nál, sem HAZSLINSKY összefoglaló munkájában említve nincsen.

Főbb synonymjai: *Marchantia fragrans* BALB. 1805., *Fimbriaria fragrans* NEES ab. ESENBECK. Különbözik a *Grimaldia* genustól abban, hogy a *Grimaldia* genus fajainál a termős vackok széle hasábos, ellenben a *Hyphenantron* genus vacska ép szélű, azonkívül a *Hyphenantron* genus antheridiumai szórványosan állanak a lomb felső lapján, míg a *Grimaldia* genusnál az antheridium fészkek a lomb alsó lapján fordulnak első. DUMORTIER «Hepaticae Europae» (1874) c. munkájában *Fimbriaria fragrans*-nak nevezi (pg. 158.), u. e. név alatt fordul elő az irodalomban még sok helyen, de a genus neve *Fimbriaria* nem lehet, mert még CORDA előtt (1829.), JUSSIEU már régebben nevezett el egy genus *Fimbriaria*-nak a virágos növények sorából, melyet manapság a *Malpighia*-

félék családjába soroznak. Ezért a genus helyes neve *Hyphenantron*, úgy a hogy azt ENGLER és PRANTL *Natürliche Pflanzen-Familien*-jében is találhatjuk (91/92, Liefg. p. 33, f. C. 8. F. H.). Van ezen növénynek még egy másik leírása szép és tökéletes rajzzal együtt, *Marchantia fragrans* BALB. név alatt WALLROTH: *Annus botanicus*-ában (1815 p. 120, Tab. VI., fig. 9.).

DUMORTIER azt mondja, hogy Helvetia- s Itáliában fordul elő leginkább, de NEES AB ESENBECK, GOTTSCHÉ, COHN és a májmohok más kiválóbb tárgyaloí, a *Hyphenantron*, v. *Fimbriaria fragrans*-ról mint igen ritka növényről emlékeznek meg.

SIMONKAI tanár úrral Komárom megyében Alsó-Galla község és a Turul-hegy közti mészszi klák repedéseiben sötét humuson találtuk és pedig a bányaidai Turul-emlék közelében, leginkább napos helyeken, különböző fejlődési stádiumban levő és egészen kifejezett szép termő receptaculumokkal.

Az egész *Hyphenantron* v. *Fimbriaria* genusból hazánkra eddig csak egy kétes adatuuk volt. LIMPRICHT találta a *Fimbriaria pilosa* (WAHL.)-t a Magas-Tátrában, a Lengyelnyereg északi lejtőjén, de csak meddő állapotban, mely körülmény a meghatározás pontosságát és megbízhatóságát meglehetősen megcsebezíti; a *Hyphenantron fragrans* (BALB.) pedig ezekután hazánk flórájára nézve egészeu új adat.

Gelegentlich einer am 25. Mai l. J. unter der Führung des Herrn Prof. SIMONKAI veranstalteten botan. Excursion entdeckte der genannte Herr Professor auf dem Turul-Berge bei Bányida (Com. Komárom) ein hübsches Lebermoos, welches auf dem ersten Blick an *Grimaldia barbifrons* erinnerte, sich jedoch nach einer vom Herrn Prof. SIMONKAI vorgenommenen genauen Bestimmung als *Hyphenantron fragrans* (BALB.) erwies. Da dieses Moos in den ungar. bryologischen Werken u. Arbeiten von LIMPRICHT, SIMONKAI, BORBÁS, HAZSLINSZKY nicht erwähnt wird, müssen wir es als neuen Bürger unserer Flora begrüßen. Es wächst in den Kalkfelsspalten auf schwarzem Humus, und zwar sowohl zwischen dem Orte Alsó-Galla und dem Turul-Berge, als auch auf diesem Berge selbst an sonuigen Stellen in der Nähe des bányidaer «Turnl» Monnmentes, wo wir es in verschiedenen Entwicklungsstadien, auch mit schön entwickelten Receptakeln angetroffen haben.

Aus der Gattung *Hyphenantron* oder *Fimbriaria* kennen wir aus Ungarn nur eine einzige zweifelhafte Angabe von LIMPRICHT, der *Fimbraria pilosa* (WAHL.) an den nördl. Abhängen des polnischen Kammes in der hohen Tatra erwähnt, diese Pflanze wurde dort jedoch nur im sterilen Zustande aufgefunden, was die Richtigkeit der Determinaton fraglich macht.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1903

Band/Volume: [2](#)

Autor(en)/Author(s): Lengyel Bela

Artikel/Article: [Egy ritka májmoh elfordulása hazánkban. Über das Vorkommen eines seltenen Lebermooses in Ungarn. 182-183](#)